

Výber myšlienok z encykliky Svätého Otca Františka *Laudato si'*
o starostlivosti o náš spoločný domov

Na chválu Stvoriteľa

Spolok svätého Vojtecha
Trnava 2021

S úžasom ľúbiť a chrániť Otcove dary

Keď sa zahľadíme na majestátne hory, sklopíme zrak k detailom obyčajného stebra trávy či pribrzdíme uponáhlané tempo dňa pozorovaním mravca na chodníku, nevidíme len zázrak stvorenia: pohľad čo i len na kúsok prírody nám zároveň ponúka možnosť uvedomiť si svoj prirodzený vnútorný priestor vnímania krásy a údivu. Ruka v ruke s touto našou skúsenosťou vyviera otázka zmyslu, ktorú si kladie človek z jeho kontaktu so svetom.

Držíte v rukách publikáciu, ktorá na prvý pohľad pozýva na údiv a obdiv stvorenstva a chválu jeho Pôvodcu. Pôsobivé fotografie spisovateľa a fotografa prírody Ivana Kňazeho, st., doplnené myšlienkami pápeža Františka z encykliky *Laudato si'*, pozývajú s úžasom si uvedomovať tajuplnosť stvorenia a plnšie, zodpovednejšie prežívať miesto človeka v mozaike Božieho kráľovstva – na jeho chválu.

Pápež František sa v encyklike *Laudato si'* (LS) naliehavo obracia na každého z nás: „Teraz, vzhľadom na globálny úpadok životného prostredia (...), mám v úmysle nadviazať so všetkými dialóg, ktorý sa týka nášho spoločného domova“ (LS 6). Podobne ako jeho predchodcovia svätý Ján Pavol II. a Benedikt XVI., pripomína, že autentický ľudský rozvoj má morálny charakter a predpokladá plné rešpektovanie človeka, musí však venovať pozornosť aj prirodzenému svetu a brať ohľad na prirodzenosť každej bytosti a na jej vzájomnú spojitosť v usporiadanom systéme. Naše pretváranie reality sa musí rozvíjať na základe prvotného učenia, ktoré nám zveril Boh (porov. LS 3).

S trpkosťou konštatujeme, že prírodné i spoločenské prostredie je plné rán, ktoré spôsobilo nezodpovedné správanie; popieranie právd, ktoré riadia náš život; popieranie hraníc, ktoré má ľudská sloboda. „Plytvanie stvorením sa začína tam, kde neuznávame nad sebou žiadnu vyššiu inštanciu, ale vidíme iba seba“ (LS 5).

A v následných úvahách František odkrýva dôležitosť daru úžasu, ktorým medzi stvoreniami oplýva iba ľudská bytosť: „Ak pristupujeme k prírode a k životnému prostrediu bez toho, aby sme boli otvorení pre úžas a údiv, ak už nehovoríme o svojom vzťahu k svetu jazykom bratstva a krásy, naše postoje budú postojmi vládcu, spotrebiteľa alebo obyčajného využivateľa prírodných zdrojov, ktorý nie je schopný stanoviť hranice svojim okamžitým záujmom. Naopak, ak sa cítime intímne spojení so všetkým, čo existuje, spontánne z toho vyplynie striedmosť a starostlivosť“ (LS 11). Skrytou podstatou pápežského listu je príťažlivé volanie po návrate k Otcovi prostredníctvom vďačnosti a starostlivosti o jeho dary. Je to volanie spojené s nádejou presahujúcou materiálny svet: „Spolu so všetkými stvoreniami kráčajme po tejto zemi a hľadájme Boha... Kráčajme so spevom! Nech nám zápasy a naša starosť o túto planétu nevezmú radosť nádeje. V srdci tohto sveta zostáva stále prítomný Pán života, ktorý nás veľmi miluje. On nás neopustí, nenechá nás samých, pretože sa natrvalo spojil s našou zemou, a jeho láska nás vždy povedie, aby sme nachádzali nové cesty. Jemu nech je chvála!“ (LS 244 – 245).

A wide-angle photograph of a sunset over a forest. The sun is low on the horizon, partially obscured by clouds, casting a warm, golden glow across the sky. The forest consists of tall, thin trees, likely pines, which are silhouetted against the bright sky. The entire scene is reflected in the calm water of a lake in the foreground, creating a symmetrical effect. The overall mood is peaceful and contemplative.

„Buď pochválený, môj Pane,“ spieval svätý František z Assisi. V tomto krásnom chválospeve nám pripomínal, že náš spoločný domov je ako sestra, s ktorou sa delíme o existenciu, aj ako krásna matka, ktorá nás prijíma vo svojom náručí:
„Buď pochválený, môj Pane, za našu sestru, matku zem, ktorá nás živí a stará sa o nás a vydáva rozličné plody s pestrofarebnými kvetmi i trávou.“ (LS 1)

V židovsko-kresťanskej tradícii povedať „stvorené“ je viac než povedať príroda, pretože sa to týka Božieho plánu lásky, kde každé stvorenie má svoju hodnotu a svoj význam. Príroda sa často poníma ako systém, ktorý sa analyzuje, chápe a riadi, ale stvorenie možno pochopiť iba ako dar, ktorý vychádza z otvorenej ruky Otca všetkých, ako realita osvietená láskou, ktorá nás zvláda k univerzálnemu spoločenstvu. (LS 76)

Vnímať každé stvorenie, ktoré spieva chválospev o svojej existencii,
znamená žiť s radosťou v Božej láske a nádeji. (LS 85)

V rodine sa pestujú prvé návyky lásky k životu a starostlivosti oň, ako je napríklad správne používanie vecí, poriadok a čistota, úcta k miestnemu ekosystému a ochrana všetkých stvorení. Rodina je miestom integrálnej formácie, kde sa rozvíjajú rôzne a vnútorne navzájom súvisiace aspekty osobného dozrievania. V rodine sa učíme žiadať o dovoľenie bez spurnosti; povedať „ďakujem“ ako prejav úprimného ocenenia vecí, ktoré dostávame; ovládať agresivitu a chamtivosť a prosiť o odpustenie, keď sme urobili niečo zlé. Tieto malé gestá úprimnej zdvorilosti pomáhajú budovať zdieľanú kultúru života a úctu k tomu, čo nás obklopuje. (LS 213)

Zločin proti prírode je zločinom proti nám samotným a hriechom proti Bohu. (LS 8)

Popis fotografií

s. 8 – 9	Jazero v Malých Levároch	s. 72 – 73	Bobor vodný	s. 128	Diviak lesný	s. 175	Pásikavec lesostepný – <i>Cepaea vindobonensis</i> , ulitník
s. 10 – 11	Rys ostrovid – <i>Lynx lynx</i>	s. 74 – 75	Rodinka labute veľkej – <i>Cygnus olor</i>	s. 129	Mladý diviak lesný na ležovisku	s. 176	Myšiarka ušatá – <i>Asio otus</i>
s. 12 – 13	Roháč veľký – <i>Lucanus cervus</i>	s. 77	Jazvec lesný pri brlohu	s. 130 – 131	Behavka pestrá – <i>Lycaeus egestris</i> , párenie	s. 177	Myšiarka močiarna – <i>Asio flammeus</i>
s. 14 – 15	Chochláč severský – <i>Bombysilla garrulus</i>	s. 78 – 79	Kamzík vrchovský – <i>Rupicapra rupicapra</i>	s. 132	Daniel škvrnitý so samickou	s. 178 – 179	Hraboš poľný v zimnom úkryte
s. 16 – 17	Bobor vodný – <i>Castor fiber</i>	s. 80 – 81	Vydra riečna – <i>Lutra lutra</i> , vodná šelma	s. 133	Danielia rodinka	s. 180 – 181	Kormorán veľký – <i>Phalacrocorax carbo</i>
s. 18 – 19	Veverka stromová – <i>Sciurus vulgaris</i>	s. 82	Hýľ obyčajný – <i>Pyrhula pyrrhula</i> , rodičia kímia mládatá	s. 134	Volavka purpurová	s. 182 – 183	Svišť horský, zápasenie samcov
s. 20	Kalužiak červenonohý – <i>Tringa totanus</i>	s. 83	Pinka obyčajná – <i>Fringilla coelebs</i> , samička křími mládatá	s. 136	Divá mačka – <i>Felis silvestris</i>	s. 184 – 185	Volavka popolavá
s. 21	Šišila bocianovitá – <i>Himantopus himantopus</i>	s. 84	Vlk dravý – <i>Canis lupus</i> , svorka	s. 137	Mládatá mačky divej v brlohu	s. 186 – 187	Spev jeleňa lesného za večerného súmraku
s. 22 – 23	Líška hrdzavá – <i>Vulpes vulpes</i>	s. 85	Mladý vlk dravý vychádza z brloha	s. 138	Včelárík zlatý, dvorenie	s. 188 – 189	Lasica myšozravá – <i>Mustela nivalis</i>
s. 24 – 25	Labuť veľká – <i>Cygnus olor</i>	s. 86 – 87	Modráčik ďatelinový – <i>Plyommatus bellargus</i> , svadba motýľov	s. 139	Včelárík zlatý s koristou včely	s. 190	Kuvik obyčajný – <i>Athene noctua</i>
s. 26 – 27	Medveď hnedý – <i>Ursus arctos</i>	s. 88 – 89	Zubor hrivnatý – <i>Bison bonasus</i> , najväčší cicavec u nás	s. 140 – 141	Zajac poľný – <i>Lepus europaeus</i>	s. 191	Hore pôtik kapcavý – <i>Aegolius funereus</i> ; dole kuvik obyčajný – <i>Athene noctua</i>
s. 28 – 29	Jazvec lesný – <i>Meles meles</i>	s. 90 – 91	Bocian biely – <i>Ciconia ciconia</i>	s. 142 – 143	Vrabec poľný – <i>Passer montanus</i>	s. 192 – 193	Kačica divá – <i>Anas platyrhynchos</i> , samica s mládatami
s. 30 – 31	Poľana – Kyslinky	s. 92 – 93	Bzdocha pásavá – <i>Graphosoma lineatum</i>	s. 144 – 145	Sysel' pasienkový	s. 194	Brehár čiernochvostý – <i>Limosa limosa</i>
s. 32 – 33	Včeláriky zlaté – <i>Merops apiaster</i>	s. 94 – 95	Rybárik riečny – <i>Alcedo atthis</i>	s. 146 – 147	Húsenica mníšky veľkohlavej – <i>Lymantria dispar</i>	s. 195	Šišila bocianovitá – <i>Himantopus himantopus</i>
s. 34 – 35	Mláďa daniela škvrnitého – <i>Dama dama</i>	s. 96 – 97	Mladý medveď hnedý	s. 148 – 149	Mláďatá žltochvosta domového – <i>Phoenicurus ochruros</i> , v hniezde	s. 196 – 197	Babôčka pávooká – <i>Inaghis io</i>
s. 36	Kráľovná mravca klamavého – <i>Camponotus fallax</i>	s. 98 – 99	Stehlík konôpka – <i>Carduelis cannabina</i>	s. 150 – 151	Líška hrdzavá v zime	s. 198	Sýkorka belasá – <i>Parus caeruleus</i>
s. 37	Jež východný – <i>Erinaceus concolor</i>	s. 100 – 101	Chrček poľný – <i>Cricetus cricetus</i>	s. 152 – 153	Straka obyčajná – <i>Pica pica</i>	s. 199	Králiček ohnivohlavý – <i>Regulus ignicapilus</i>
s. 38 – 39	Hraboš poľný – <i>Microtus arvalis</i>	s. 102 – 103	Diviačia zver – <i>Sus scrofa</i>	s. 154	Bažant obyčajný – <i>Phasianus colchicus</i> , mláďa	s. 200	Pôtik kapcavý, mládatá
s. 40 – 41	Veverka stromová	s. 104 – 105	Tetrov holniak – <i>Tetrao tetrix</i>	s. 155	Bažant obyčajný	s. 202 – 203	Orol skalný, kráľ dravcov
s. 42 – 43	Žlna zelená – <i>Picus viridis</i>	s. 106 – 107	Orol skalný – <i>Aquila chrysaetos</i>	s. 156 – 157	Labuť veľká s mládatami	s. 204	Fuzáč hryzavý – <i>Rhagium mordax</i>
s. 44 – 45	Jastrab veľký – <i>Accipiter gentilis</i>	s. 108 – 109	Jeleň lesný – <i>Cervus elaphus</i>	s. 158 – 159	Tchor tmavý – <i>Putorius putorius</i>	s. 205	Chrúst obyčajný – <i>Melolontha melolontha</i>
s. 46 – 47	Rys ostrovid	s. 110 – 111	Hus divá – <i>Anser anser</i>	s. 160 – 161	Západ slnka v Borskej nížine na Záhorí, borovica čierna – <i>Pinus nigra</i>	s. 206 – 207	Hlucháň hôrny – <i>Tetrao urogallus</i>
s. 48 – 49	Zasnežený dubový les na východných stráňach Považského Inovca v okolí Kulháňa	s. 112 – 113	Sysel' pasienkový – <i>Citellus citellus</i>	s. 162	Muflón lesný – <i>Ovis musimon</i>	s. 208	Volavka biela – <i>Egretta alba</i> , s volavkou popolavou
s. 50 – 51	Chavkoš nočný – <i>Nycticorax nycticorax</i>	s. 114 – 115	Vodnár potočný – <i>Cinclus cinclus</i> , s koristou larvy podenky	s. 163	Muflónia zver v zime	s. 209	Volavka popolavá
s. 52 – 53	Srna lesná – <i>Capreolus capreolus</i> , s mláďatom	s. 116 – 117	Úrodné polia na úpätí Strážovských vrchov	s. 164 – 165	Mláďa líšky hrdzavej	s. 210 – 211	Nízke Tatry – grúň nad Liptovskou Tepličkou
s. 54 – 55	Výr skalný – <i>Bubo bubo</i>	s. 118 – 119	Diviak lesný – <i>Sus scrofa</i>	s. 166	Ďateľ veľký – <i>Dendrocopos major</i>	s. 212	Mladý medveď hnedý
s. 56 – 57	Dudok chochlatý – <i>Upupa epops</i>	s. 120	Volavka purpurová – <i>Ardea purpurea</i>	s. 167	Kúdelnička lužná – <i>Remiz pendulinus</i>	s. 213	Zajac poľný – <i>Lepus europaeus</i> , mláďatá
s. 58 – 59	Líška hrdzavá na snehu	s. 121	Volavka popolavá – <i>Ardea cinerea</i>	s. 168 – 169	Svišť vrchovský – <i>Marmota marmota</i>	s. 214 – 215	Psík medvedíkovitý – <i>Nyctereutes procyonoides</i>
s. 60	Rys ostrovid v úkryte v srieni	s. 122 – 123	Medvedica s mladými medvedíkmi	s. 170	Sokol myšiar	s. 216	Orliak morský – <i>Heliaeetus albicilla</i> , najväčší dravec u nás
s. 61	Plamienka driemavá – <i>Tyto alba</i>	s. 124	Bystruška vráskavá – <i>Carabus intricatus</i>	s. 171	Dole sokol sťahovavý – <i>Falco pelegrinus</i> , hore sokol myšiar	s. 217	Orol skalný
s. 62 – 63	Úsvit v lužnom lese v Záhorskom Pomoraví	s. 126 – 127	Hraboš poľný – <i>Microtus arvalis</i>	s. 172 – 173	Bitka danielov škvrnitých	s. 218	Líška hrdzavá
s. 64 – 65	Sokol myšiar – <i>Falco tinnunculus</i> , bojová hra			s. 174	Kozia brada východná – <i>Tragopogon orientalis</i> , odkvitnutý kvet	s. 219	Líška hrdzavá, mláďa
s. 66 – 67	Danielia zver					s. 220 – 221	Jelenia črieda pri východe slnka
s. 68 – 69	Bystruška zlatistá – <i>Carabus auratus</i>						
s. 70 – 71	Výr skalný, najväčšia sova u nás						